Liikenne- ja viestintävaliokunta
Liv@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijapyyntö liikenne- ja viestintävaliokunta ke 4.6.2025 klo 11.45; E 39/2025 vp valtioneuvoston selvitys: komission tiedonanto EU:n sisäisen turvallisuuden strategiasta "ProtectEU" (COM (2025) 148 final)

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto valtioneuvoston selvityksestä koskien komission tiedonantoa EU:n sisäisen turvallisuuden strategiasta (E 39/2025 vp)

Yleistä

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää valiokuntaa tilaisuudesta tulla kuulluksi EU:n sisäisen turvallisuuden strategiasta. Strategiassa komissio esittelee keinoja, joilla pyritään tukemaan jäsenvaltioita ja vahvistamaan unionin sisäistä turvallisuutta tulevien vuosien aikana.

Ministeriön näkemyksen mukaan EU:n sisäisen turvallisuuden laaja-alainen tarkastelu ja harkittujen kehittämistoimien ripeä käyttöönotto on erittäin tärkeää nykyisessä toimintaympäristössä. E-kirjeen mukaisesti unionitason toimet sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseksi ovat keskeisiä, koska rajat ylittäviin ilmiöihin ja uhkiin voidaan parhaiten vastata rajat ylittävällä toiminnalla ja yhteistyöllä. Kehittämistoimien tehokkuuden ja hyväksyttävyyden näkökulmasta on keskeistä, että strategiassa korostetaan koko yhteiskunnan kattavaa ”whole-of-society” -lähestymistapaa sekä julkisen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä sisäisen turvallisuuden uhkiin vastaamisessa. Tätä näkökulmaa on tärkeä pitää esillä, kun strategian linjauksia myöhemmin toteutetaan konkreettisin lainsäädäntö- ja kehittämistoimin. Valittujen toimien tulee myös pohjautua huolelliseen vaikutusarviointiin.

Yhtenäinen tilannekuva ja uhka-analyysi

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää perusteltuna, että sisäiseen turvallisuuteen liittyviä uhka-analyysejä kehitetään ja hyödynnetään paremmin komission turvallisuuskollegion työn tukena. On tärkeää, että kehitystyössä varmistetaan uhka-analyysien ja riskiarviointien koordinaatio, ja että työssä pyritään mahdollisimman pitkälti hyödyntämään olemassa olevia rakenteita ja parhaita käytäntöjä. Sisäiseen turvallisuuteen liittyvien politiikkatoimien ja operatiivisen toiminnan tulee perustua mahdollisimman ajantasaiseen ja yhdenmukaiseen tilannekuvaan ja uhka-analyysiin. Strategian mukaisesti on jatkossa myös kiinnitettävä entistä enemmän huomiota turvallisuusnäkökohtien valtavirtaistamiseen osaksi EU:n lainsäädäntöä, politiikkoja ja ohjelmia.

Häiriönsietokyky hybridiuhkia ja muita vihamielisiä toimia vastaan

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää komission tavoin tärkeänä kehittää hybridiuhkien torjuntaa tehostamalla kriittisen infrastruktuurin suojaamista, vahvistamalla kyberturvallisuutta, turvaamalla

liikenteen solmukohdat ja satamat sekä torjumalla verkkouhkia. Resurssien säästämiseksi ja toiminnan selkiyttämiseksi tulisi uuden sääntelyn sijaan kuitenkin ensin keskittyä nykyisen lainsäädännön, erityisesti EU:n kyberturvallisuusdirektiivi NIS2:n ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun CER-direktiivin tehokkaaseen ja yhdenmukaiseen täytäntöönpanoon. Kaikki toimet, joilla vähennetään päällekkäistä sääntelyä ja hallinnollista taakkaa, ovat kannatettavia.

Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan kyberturvallisuus tulisi EU:ssa tuoda vahvemmin osaksi kokonaisturvallisuutta, kuten on tehty Suomen kyberturvallisuusstrategiassa. Kyberturvallisuuteen liittyvät uhat ovat laaja-alaisia, eikä niitä tulisi tarkastella vain hybridiuhkien näkökulmasta. Kyberturvallisuudella varmistetaan osaltaan kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen, huoltovarmuuden, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset.

Strategiassa tunnistetaan satamien ja muiden liikenteen solmukohtien keskeinen merkitys liikenteen toimivuudelle ja turvallisuudelle. Strategian mukaan komissio pyrkii varmistamaan unionilainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon ja pyrkivänsä yhdenmukaistamaan kansallisia käytäntöjä ja vahvistamaan taustan tarkistuksia satamissa. Suomi on hallitusohjelman kirjausten pohjalta jo hyväksynyt uutta lainsäädäntöä satamassa työskentelevien keskeisten henkilöiden taustojen tarkistamiseksi ja Liikenne- ja viestintävirastolla on yhdessä muiden turvallisuusviranomaisten kanssa keskeinen rooli muutosten toimeenpanossa. Kansainvälisessä liikenteessä on kuitenkin tärkeää, että varmistetaan turvallisuusmääräysten noudattaminen koko kuljetusketjun osalta. Liikenne- ja viestintäministeriö pitääkin perusteltuna, että strategiassa ehdotettua EU:n uutta satamastrategiaa laadittaessa komissio kiinnittäisi erityistä huomiota järjestäytyneen rikollisuuden mahdolliseen soluttautumiseen satamatoimintaan sekä tämän ilmiön torjuntaan, koska se vaikuttaa koko sataman ja muun liikennejärjestelmän turvallisuuteen.

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa myös ilmailun turvaamista lisäävien toimien arviointia ja poikkeamaraportoinnin kehittämistä. Tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, ettei muutoksilla aiheuteta toimijoille kohtuutonta hallinnollista taakkaa tai hidasteta merkittävästi liikennettä.

Verkon palveluissa toteutettavan hybridivaikuttamisen sekä verkkorikollisuuden uhkiin liittyen liikenne- ja viestintäministeriö pitää komission ja jäsenvaltioiden tehokkaita EU:n digipalveluasetuksen täytäntöönpanotoimia tärkeinä.

EU:n turvallisuusvalmiuksien vahvistaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa komission aikomusta laatia vaikutustenarviointi tietojen säilyttämisen säännöistä EU-tasolla. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että komission mukaan salaukseen liittyvän teknologiatiekartan valmistelussa pyritään tunnistamaan ja arvioimaan teknisiä ratkaisuja, joiden avulla lainvalvontaviranomaisten tietoon pääsy turvataan yksittäistapauksissa perusoikeuksia ja kyberturvallisuutta suojaten. Tältä osin liikenne- ja viestintäministeriö korostaa E-kirjeen kantaa, jonka mukaan Suomi pitää tärkeänä, ettei esitetä toimenpiteitä, joilla heikennetään viestintä- ja tietojärjestelmien turvallisuutta tai jotka johtaisivat viestinnän salauksen käytön kieltämiseen, rajoittamiseen tai sen tarkoituksen kiertämiseen.

Hallitusneuvos Janne Mänttäri, LVM